

3201 SAYILI KANUN

MADDE 6

DR. ÖĞR. ÜYESİ SENEM DEĞER

AYLIK TAHSİSİ VE AYLIĞIN BAŞLAMA TARİHİ

Madde 6 - A) Bu Kanuna göre değerlendirilen sürelerle istinaden aylık tahsisi yapılabilmesi için;

- Yurda kesin dönülmüş olması,
- Tahakkuk ettirilen (...) borcunun tamamının ödenmiş olması,
- (...) borcunun tamamının ödenmesinden sonra yazılı istekte bulunulması,

Şarttır.

(Değişik son paragraf: 17/4/2008-5754/79 md.) Yukarıdaki şartları yerine getirenlerden tahsise hak kazananların aylıkları, yazılı istek tarihini takip eden ay başından itibaren başlatılmak üzere 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi hükümlerine göre bağlanır.

B) (Değişik: 17/4/2008-5754/79 md.) (Değişik birinci paragraf: 16/6/2010-5997/15 md.) Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödenegi alanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilir. Türkiye’de sigortalı olarak çalışmaya başlayanlar hakkında 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun

sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışılmasına ilişkin hükümleri uygulanır.

Yurt içinde veya yurt dışında çalışması sona erenlerin veya ika-mete dayalı bir ödenek alanlardan ödenekleri sona erenlerin, aylıklarının tekrar ödenmesi için yazılı talepte bulunmaları halinde, talep tarihini izleyen ay başından itibaren aylıkları tekrar ödenmeye başlanır.

C) (Ek:18/6/2020-7247/3 md.) Yurt dışında zorunlu sigortalılığa tabi olsalar dahi kısa süreli çalışma olarak adlandırılan işlerde çalışanların aylıkları bu madde kapsamında değerlendirilmez ve kesilmez. Bu maddede geçen kısa süreli çalışmaya tabi işler yönetmelik ile belirlenir.

İLGİLİ MEVZUAT: Yurtdışında Geçen Sürelerin Borçlandırılması ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik- YGSBDİY, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2011/48 sayılı Genelgesi, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2020/51 sayılı Genelgesi, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2021/2 sayılı Genelgesi

ANLATIM PLANI

Giriş

I. Genel Olarak Aylık Bağlanması

II. Aylık Bağlanma Şartları

A) Yurda Kesin Dönüş Yapılması

B) Borcun Tamamının Ödenmesi

C) Sosyal Güvenlik Mevzuatı Uyarınca Aylığa Hak Kazanılması

D) Kuruma Yazılı Başvuruda Bulunulması

III. Aylığın Hesaplanması

IV. Aylığın Başlangıcı

V. Aylığın Kesilmesi Ve Yeniden Bağlanması

A) Aylığın Kesilme Nedenleri

B) Aylığın Yeniden Bağlanması

GİRİŞ

3201 sayılı Kanun'un "Aylık tahsisi ve aylığın başlama tarihi" başlıklı 6. maddesinin 1. fıkrasında, yurtdışı hizmet borçlanmasından yararlanarak aylık tahsisi yapılabilmesinin koşulları düzenlemiştir. Aynı maddenin 2. fıkrasında, aylık bağlanabilmesi için şartları taşıyan sigortalının yazılı başvuru şartına ve aylığın bağlanma tarihine; 3. fıkrasında ise aylığın ne zaman kesileceği ve ne zaman yeniden bağlanacağına yer verilmiştir. Aynı Kanun'un 6. maddesinin son fıkrasında ise kısa süreli çalışma kavramından bahsedilmiştir. Aşağıda, yurtdışı hizmet borçlanması ile aylık bağlanabilmesinin şartları ve aylığın kesilmesi, yeniden bağlanması halleri incelenecektir. Bu hüküm incelenirken 3201 sayılı Kanun uyarınca aylık bağlanmasının şartlarından, uygulamada en fazla dava konusu olan "yurda kesin dönüş" şartı detaylı ele alınacaktır.

I. GENEL OLARAK AYLIK BAĞLANMASI

Aylık kavramı, 5510 sayılı Kanun'un 3. maddesinin 1. fıkrasının 17. bendinde "Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile vazife malullüğü halinde yapılan süreklilik ödeme" olarak tanımlanmıştır. 3201 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 1. fıkrası, yurtdışı hizmet borçlanması neticesinde aylık bağlanabilmesi için gerekli olan şartları düzenlemektedir. Yurtdışı hizmet borçlanması neticesinde aylık bağlanabilmesinin koşullarına 3201 sayılı Kanun'un 6. maddesi dışında Yurtdışında Geçen Sürelerin Borçlandırılması Ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik (YGSDİY)'in 13. maddesinde de yer verilmiştir.

3201 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 1. fıkrasının A bendine göre ve YGSDİY'in 13. maddesinin 1. fıkrasına göre, aylık bağlanabilmesi için yurda kesin dönüş yapılmalı, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından tahakkuk ettirilen borç miktarı ödenmeli, sosyal güvenlik mevzuatında aylığa hak kazanma için öngörülen şartlar yerine getirilmeli ve Sosyal Güvenlik Kurumu'na yazılı başvuruda bulunulmalıdır. Yargıtay'a göre bu şartların mevcut olup olmadığı kural olarak aylık tahsis talebi tarihine göre belirlenir¹. Yargıtay, eğer borçlanma neticesinde aylık tahsis talebi yoksa dava tarihinin dikkate alınacağına ve tahsis şartlarının buna göre irdelenmesi gerektiğine karar vermiştir².

II. AYLIK BAĞLANMA ŞARTLARI

A. Yurda Kesin Dönüş Yapılması

Anayasa Mahkemesi, 12.12.2002 tarihli, 2000/36 Esas ve 2002/198 Karar³ numaralı iptal kararı ile "borçlanma başvurusu için aranan yurda kesin dönüş koşulunu" iptal etmiştir. Ancak "aylık bağlanması için aranan kesin dö-

¹ Yargıtay 10. HD, 13.12.2018 tarih ve E. 2018/3665, K. 2018/10636; Yargıtay 10. HD, 16.06.2021 tarih ve E. 2020/4274, K. 2021/8408.

² Yargıtay 10. HD, 07.03.2017 tarih ve E.2017/958, K. 2017/1902.

³ RG 25.04.2003, Sayı: 25089.

nüş koşulunu”, yurt içinde çalışan sigortalıların da aylığa hak kazanabilmesi için aktif çalışma hayatını sona erdirmesi gerektiğinden, yurda kesin dönüş koşulunun işten ayrılma koşulunun karşılığı olduğundan, Anayasanın 10, 62 ve 65. maddelerine aykırı olmadığı gerekçesi ile iptal etmemiştir Anayasa Mahkemesi, bu iptal kararından sonra 11.06.2020 tarihinde 2019/101 Esas ve 2020/26 karar sayılı kararı ile 3201 sayılı Kanun’un 6. maddesinin a bendinin “yaşlılık aylığına hak kazanmanın aynı şartlara bağlı tutulması ve aylığın kaynağının devlet olması karşısında yurtiçinde ve yurtdışında Türk vatandaşlarının kıyaslanabilir bir kategori çerçevesinde benzer durumda oldukları açıktır. Yurtiçinde ve yurtdışında çalışanlar için yaşlılık aylığı, kişilerin yaşlılık dolayısıyla çalışma durumu sona erdiğinde çalışamama riski karşılığında sosyal güvenlik sisteminin sağladığı bir aylıktır. Bu çerçevede yaşlılık aylığına hak kazanabilmesi bakımından gerek yurtiçinde gerek yurtdışında aktif çalışma hayatından ayrılmaları öngörülmüştür. Dolayısıyla kurallarda yer alan yurda kesin dönüş şartı, işten ayrılma yönünden yurt içinde ve dışında çalışanlar arasında bir ayrıma neden olmamaktadır. Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kurallarda sosyal güvenlik bağlamında Anayasa’da öngörülen eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır” gerekçesiyle anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir⁴.

Yurda kesin dönüş kavramı 3201 sayılı Kanun’da tanımlanmamıştır, ancak YGSBDİ’Yin 4. maddesinin 1. fıkrasının d bendinde “kesin dönüş”, “Aylık tahsis talebinde bulunanların kısa süreli çalışmaya tabi işler hariç olmak üzere yurtdışındaki çalışmalarının sona ermesini, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği almamaları durumu” olarak tanımlanmıştır. “Sosyal sigorta ödeneği” kavramı, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun 2011/48 sayılı Genelgesi’nde “çalışma yaşamı süresince karşılaşılan hastalık, iş kazası, meslek hastalığı veya işsizlik gibi riskler nedeniyle iş göremezlik veya işsizlik gibi adlar altında yapılan ödenekler” olarak tanımlanmıştır. Her ne kadar bu genelge yürürlükten kaldırılmış olsa da yerine tanım yapan başka bir genelge yürürlükte olmadığından bu tanım hâlâ geçerlidir. Yargıtay da verdiği kararda⁵, “Kesin dönüşün tanımında yer alan “sosyal sigorta ödeneği” çalışma yaşamı süresince karşılaşılan hastalık, iş kazası, meslek hastalığı veya işsizlik gibi riskler nedeniyle iş göremezlik veya işsizlik gibi adlar altında yapılan ödemeleri ifade etmektedir” demiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da “yurda kesin dönüş şartı” ile ilgili olarak; “yurda kesin dönüş yapmaktan söz edebilmek için yurt dışında çalışan Türk Vatandaşlarının çalışma hayatına yönelik tüm ilişkilerini gerek çalıştığı işyerleri ve gerekse ilgili olduğu tüm sosyal güvenlik kuruluşları yönünden sona erdirerek yerleşmek ve sosyal güvenliklerini de burada sağlamak üzere anavatanına dönüş yapmaları gerekir. Başka bir anlatımla, yurt dışındaki işçi sıfatıyla, çalışma hayatıyla ilgili tüm bağlarını ve ilişkilerini bitirmeden ilgili ülkenin sosyal güvenlik kuruluşundan işsizlik, hastalık gibi yardım olarak geçici sürelerle yurda

⁴ RG 21.07.2020, Sayı: 31192.

⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 29.03.2017 tarih ve E. 2015/10-3543, K. 2017/578; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 25.02.2021 tarih ve E. 2020/10-714, K. 2021/165; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15.03.2022 tarih ve E. 2019/10-436, K. 2022/322.

giriş yapmak “kesin dönüş” yapıldığı anlamını taşımaz. Yine yurt dışındaki işini kaybetmek de her zaman kesin dönüşle delalet etmez. Giderek kişi işsiz kalabilir ama işsizlik sigortasından yardım almayı yeterli görerek yurda kesin dönüş yapmayabilir” demektedir⁶. “Sosyal yardım ödeneği” ise YGSBDİY’in 4. maddesinin 1. fıkrasının d bendinde “Bulunulan ülke mevzuatı kapsamında, geçimlerini sağlayacak hiçbir gelirleri olmayan veya mevcut gelirleriyle geçimlerini sağlamakta güçlük çeken kişilerin asgari geçim düzeyi ile sınırlı olmak üzere geçimlerinin sağlanması amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından muhtaçlık durumuna ve süresine göre ödenen, ikamet şartına bağlı nakdi yardımlar” şeklinde tanımlanmıştır. Yargıtay, kesin dönüş ifadesinden hiçbir şekilde mutlak anlamda yurt dışında bulunduğu ülkeden Türkiye’ye döndükten sonra tekrar yurtdışına çıkış yapmama şeklinde anlaşılması gerektiği sonucuna varmaktadır⁷. Yargıtay’a göre, aksi düşünce, Anayasamızın 23. maddesi ile güvence altına alınmış olan “Yerleşme ve seyahat hürriyeti” nin; İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine) ek 4 nolu Protokolün 2. maddesi ile tanınmış “Serbest dolaşım özgürlüğü” nün ihlali sonucunu doğuracaktır⁸.

3201 sayılı Kanun’un 6. maddesinin B bendinde, “Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilir” denilmektedir. Yani yurtdışında çalışanlar, yurtdışından ikamete dayalı sosyal yardım ya da sosyal sigorta ödeneği alanlar kesin dönüş şartını sağlamamış kabul edilecektir. Bu nedenle, özellikle bu ödemelerin ya da yardımların “ikamete dayalı” olup olmadıkları araştırılmalıdır⁹. Bu hususta verilen Yargıtay kararlarına göre¹⁰; örneğin, işsizlik sigortasından yardım almak, kişinin yurt dışında oturduğuna ve yurda kesin dönüş yapmadığına kuvvetli bir delil ve karine oluşturur. Ancak bu karinenin aksi, somut olayın özellikleri içinde belirlenecek aynı güçteki delillerle de ispat olunabilir. Yine bir başka Yargıtay kararında, kesin dönüş yapılmadığı şeklinde yorumlanamayacak bir diğer sosyal sigorta ödeneği olarak, sigortalı adına ödenen “daimî iş göremezlik nedeniyle erken emeklilik aylığı” sayılmıştır¹¹.

Yurda kesin dönüş koşulu, borçlanma yoluyla aylık talebinde bulunanların tümü için geçerlidir. Evli olsun ya da olmasın yurt dışında ev kadını olarak bulunan Türk vatandaşlarının da aylık tahsisi için yurda kesin dönüş yapma-

⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 22.10.1997 tarih ve E. 1997/10-588, K. 1997/857,

⁷ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15.03.2022 tarih ve E. 2019/10-436, K. 2022/322.

⁸ Yargıtay 10. HD, 13.12.2018 tarih ve E. 2018/3665, K. 2018/10636.

⁹ Yargıtay 10. HD, 21.03.2022 tarih ve E. 2022/2790, K. 2022/3978.

¹⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15.03.2022 tarih ve E. 2019/10-436, K. 2022/322.

¹¹ Yargıtay 10. HD, 14.03.2013 tarih ve E. 2013/3181, K. 2013/4773.

ları gerekmektedir. Bu konuda kanun koyucu tarafından ev kadınları yararına herhangi bir ayırıma gidilmemiştir¹².

Kısa Süreli Çalışmaya Tabi İşler, 7247 sayılı Kanun¹³ ile 3201 sayılı Kanun'a 6/C maddesi olarak eklenen, yurda kesin dönüşe engel teşkil etmeyen ve bu nedenle bağlanan aylığın kesilmesine neden olmayan "kısa süreli çalışmaya tabi işler" 06.11.2020 tarihinde YGSBDİ'Y'in 4. maddesinin 1. fıkrasına eklenen k bendinde "yurtdışında zorunlu sigortalılığa tabi olsalar dahi, ülkemiz dış temsilciliklerince veya sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmış ülke sigorta kurumlarınca düzenlenmiş hizmet belgesinde kayıtlı olan ve ilgili ülke mevzuatına göre elde edilen kazanç üzerinden çalışandan zorunlu sigorta prim kesintisi yapılmadığı bildirilen süreler" olarak tanımlanmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu da 11.12.2020 tarihinde, 2020/51 sayılı "Yurt Dışında Kısa Süreli Çalışmaya Tabi İşler" Genelgesini yayımlamıştır. Genelgede iki taraflı sözleşme akdedilen ülkeler ile yazışmaların sürdüğü, tamamlandığında tam bir liste yayınlanacağı, ancak şu an için iki taraflı sosyal güvenlik sözleşmesi akdettiğimiz ülkelerden Almanya ve İsviçre hizmet belgelerinde kısa süreli çalışmaya tabi işlerin yer aldığı belirtilmiştir. Genelgede yer verildiği üzere bu süreler;

"-Almanya hizmet belgelerinde, geringfügige versicherungsfreie beschâftigung (sigortadan muaf kısa süreli çalışma), geringfügigebeschâftigung nicht versicherungspflichtig (sigorta zorunluluğu olmayan düşük değerli çalışma süresi), geringfügige nichtversicherungspflichtige beschâftigung (sigorta zorunluluğu olmayan düşük değerli çalışma süresi) ve versicherungszeiten aufgrundeiner geringfügige versicherungsfreie beschâftigung (sigortadan muaf cüzi çalışma),

-İsviçre hizmet belgelerinde, E-205-CH formunda kısa süreli çalışmaya tabi işlerde geçen süreler nevi belirtilmeksizin 4 kodu ile bildirilen hizmetler" şeklindedir.

2020/51 sayılı Genelgenin 3. paragrafı uyarınca sadece kanun değişikliğinin yürürlük tarihi olan 26.06.2020 tarihi öncesinde kısa süreli çalışması bulunanlara bu süre için ödenen aylıklar yersiz ödeme hükümlerine göre tahsil edilir, kanun değişikliği öncesi başlayan kısa süreli çalışması kanun değişikliği sonrası da devam edenlerin yalnızca değişiklik öncesi ödenen aylıkları yersiz ödeme hükümlerine göre tahsil edilir. 2020/51 sayılı Genelgenin 4. paragrafında kanun değişiklik tarihi olan 26.06.2020 tarihi öncesinde aylıkları kısa süreli çalışması nedeni ile iptal edilenlerin/kesilenlerin, 5. paragrafında da kısa süreli çalışması nedeni ile aylık talebi reddedilenlerin yeniden aylık bağlanması için yazılı başvuruda bulunmasının yeterli olacağı düzenlemiştir.

¹² Yargıtay 21. HD, 13.06.2019 tarih ve E. 2019/1437, K. 2019/4376.

¹³ Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, RG 26.06.2020, Sayı: 31167.

Yargıtay, İsviçre hizmet belgesinde 4 kodu ile bildirilen bir işte çalışan sigortalının çalışmasının aylık tahsisine engel olmadığına karar vererek borçlanma talebi ile aylık tahsisini yerinde bulmuştur¹⁴.

Yine Yargıtay verdiği kararda, yurtdışında zorunlu sigortalılığa tabi olsalar dahi kısa süreli çalışma olarak adlandırılan işlerde çalışanların aylıkları 3201 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceğini ve kesilemeyeceğini, kısa süreli çalışmaya tabi işlerin yönetmelikle belirleneceğini belirtmektedir¹⁵.

Yargıtay kesin dönüş şartının gerçekleşip gerçekleşmediğine dair verdiği kararda¹⁶, matbu bir belge olan "3201 Sayılı Kanuna Göre Aylık Talebinde Bulunanlara Mahsus Beyan ve Taahhüt Belgesi" ile yazılı taahhüt alınmasını yeterli görmemekte, sigortalının yurt dışında zorunlu sigortalılığının devam edip etmediğinin, işsizlik ve hastalık yardımı alıp almadığının, Emniyet Müdürlüğünden yurda giriş çıkış tarihlerinin sorularak, muhtarlıktan ve ilgili Nüfus İdaresinden ikametgah bilgileri ve tarihleri ile birlikte sorgulanıp, za-bitaca da çevreden araştırıldıktan sonra sigortalının yurda kesin dönüş yapıp yapmadığı ve yurt dışında çalışmaya devam edip etmediği hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ortaya konularak aylığının bağlanıp bağlanmayacağına karar verilmesini istemektedir.

3201 sayılı Kanun'da hak sahiplerine aylık bağlanması için yurda kesin dönüş koşulu aranmamıştır. Bu nedenle, hak sahiplerinin yurda kesin dönüş koşulu haricindeki aylık bağlanması şartları olan Kurum tarafından tahakkuk ettirilen borcun tamamının ödenmesi, sosyal güvenlik mevzuatının aradığı aylık bağlanması şartlarını yerine getirmesi ve Kurum'a yazılı başvuruda bulunması şartlarını yerine getirmeleri yeterlidir.

2147 sayılı önceki Kanun'da borçlanma ile aylık bağlanılmasında yurda kesin dönüş şartı aranmamaktaydı. Bu nedenle, Yargıtay, önüne gelen olaylarda, sigortalı hem 2147 sayılı Kanun kapsamında bir borçlanma hem de 3201 sayılı Kanun kapsamında bir borçlanma yapmışsa aylık bağlanması için yurda kesin dönüş şartının aranıp aranmayacağı meselesinde, eğer sigortalıya aylık bağlanması için 2147 sayılı Kanun kapsamındaki borçlanması yeterli olacak ise yurda kesin dönüş şartı aranmayarak aylık bağlanacağına, yurda döndükten sonra, 3201 sayılı Yasa'ya göre yaptığı borçlanma dikkate alınarak aylığın bağlanmasına ve her iki yasaya göre yapılan borçlanmadan kaynaklı aldığı aylık hesabına göre mahsup işleminin yapılmasına karar vermektedir¹⁷.

¹⁴ Yargıtay 10. HD, 10.01.2022 tarih ve E. 2021/8478, K. 2022/848; Yargıtay 10. HD, 27.04.2022 tarih ve E. 2022/1210, K. 2022/6526.

¹⁵ Yargıtay 10 HD, 12.10.2023 tarih ve E. 2023/11383, K. 2023/9592 (Karar için bkz. Kar, 2024; 865-866).

¹⁶ Yargıtay 21. HD, 04.04.2011 tarih ve E. 2010/1054, K. 2011/3082.

¹⁷ Yargıtay 21. HD, 19.09.2013 tarih ve E. 2012/10062, K. 2013/16417; Yargıtay 10. HD, 02.12.2013 tarih ve E. 2013/22080, K. 2013/23177 K.

Ancak yurda kesin dönüş yapılmadığı halde 3201 sayılı Kanun kapsamında yaptığı yurt dışı borçlanmalar da dikkate alınarak aylık hesaplanmıŖsa meydana gelen artışın aylıktan kesilmesi ve fazla ödenen miktarın yersiz ödeme hükümleri çerçevesinde tahsili gerekecektir¹⁸. Yargıtay, bu nedenle yersiz ödenen aylıkların borçlanma bedelinden mahsubu ile 3201 sayılı kanun kapsamındaki borçlanma süresinin tasfiye edilmesini yasaya aykırı bulmuŖtur¹⁹.

Yargıtay verdiği kararlarında, sosyal sigorta yahut sosyal yardım ödeneğinin ikamet Ŗartına bağlı olup olmadığının araŖtırılmasına, gerekli olduğu takdirde ilgili yabancı ülke sosyal güvenlik kurumundan bilgi alınmasına karar vermektedir²⁰. Bu kararlara göre; yurt dıŖında yaŖlılık veya maluliyet aylığı bağlanması, çalıŖma ve sigortalı iliŖkisinin sona erdiğini gösterdiğinden kesin dönüşe karine olduğu gibi iŖçinin, çalıŖtıđı ülkeden işsizlik yardımı, hastalık, geçici işgöremezlik ve benzeri çalıŖmaya veya sigortalılığa dayalı yardımlar alması halinde sigortalının kesin dönüş yapmadığı kabul edilmelidir²¹. Yargıtay bu kararı verirken, yurtdıŖındaki işini kaybetmenin her zaman kesin dönüşe delalet etmeyeceğine, kiŖi işsiz kalabilir ama işsizlik sigortasından yardım almayı yeterli göreyek yurda kesin dönüş yapmayabilir demektedir. Yine Yargıtay'a göre, Almanya'dan sağlık yardımı alınabilmesi için Almanya'da ikamet zorunlu olduğundan kesin dönüş yapılmadığına karine teşkil etmektedir²². Almanya'dan ön emeklilik aylığı alınması için Almanya'da ikamet Ŗartı aranmadığı için Yargıtay, yurda kesin dönüş yapıldığını kabul etmiŖtir²³. Ayrıca, Yargıtay, isteğe bağlı sigortalılığının yurtdıŖında ikamet Ŗartı gerektirip gerektirmediğinin araŖtırılmasına ve eğer eksik prim ödeme gününü tamamlamak için yurt dıŖında zorunlu ikamet ederek ödenen isteğe bağlı sigortalılık durumu söz konusu ise yurda kesin dönüş yapılmamıŖ olduğuna karar vermektedir.²⁴

B. Borcun Tamamının Ödenmesi

3201 sayılı Kanun'un 6/A maddesinde aylık bağlanması için aranan Ŗartlardan biri olan Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından tahakkuk ettirilen borcun tamamının ödenmiŖ olması, YGSBDİY'in 4. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde "Aylık talep tarihinden önce en az aylığa hak kazanmaya yetecek süre karŖılıđı ödenen miktar" olarak tanımlanmıŖtır. 3201 sayılı Kanun'un 4. maddesinin 1. fıkrası ve YGSBDİY'in 10. maddesinin 6. fıkrası uyarınca bu miktarın 3 ay içerisinde ödenmesi gerekmektedir.

¹⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 21.09.2021 tarih ve E. 2017/3191, K. 2021/1054.

¹⁹ Yargıtay 10. HD, 24.11.2021 tarih ve E.2021/697, K. 2021/14735.

²⁰ Yargıtay 10. HD, 25.01.2016 tarih ve E.2015/16234, K. 2016/642; Yargıtay 21. HD, 13.06.2019 tarih ve E. 2019/1437, K. 2019/4376.

²¹ Yargıtay 21. HD, 28.10.2014 tarih ve E. 2014/19244, K. 2014/21654.

²² Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, 02.03.1998 tarih ve E. 1998/1350, K. 1998/1362.

²³ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 27.09.2000 tarih ve E. 2000/21-144, K. 2000/1192.

²⁴ Yargıtay 21. HD, 06.03.2017 tarih ve E. 2016/8772, K. 2017/1712.

Kanundaki borcun tamamının ödenmesi ibaresini, Yargıtay, aylık bağlamaya yetecek kadar kısmın yurt dışı borçlanması konusunda yapılarak o kısmın tamamının ödenmesi olarak kabul etmektedir. Yargıtay bu hususta verdiği kararında²⁵, “5075 prim günü şartlarını yerine getirmesi halinde yaşlılık aylığı almaya hak kazanacağı anlaşılmaktadır. Yapılacak iş, davacının 02/08/2012-06/08/2012 tarihler arasında Türkiye’de 5510 sayılı Yasanın 4/1-(a) bendi kapsamında 5 gün sigortalılığının bulunması nedeniyle 5070 gün yurtdışı borçlanması yapması halinde yaşlılık aylığı bağlanması için gerekli olan prim gün sayısı koşulunu yerine getirmiş olacağı anlaşıldığından Kurumdan 5070 gün karşılığı borçlanma bedelinin ne kadar olduğunu sorup davacıya iade edilmesi gereken miktarı belirlemek ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir” demektedir.

C. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Uyarınca Aylığa Hak Kazanılması

3201 sayılı Kanun’da her ne kadar yurtdışı hizmet borçlanması için şartlar arasında sayılmasa da Kanun’a uygun şekilde borçlanılan süreler özellikle yaşlılık aylığı bağlanmasında değerlendirilir, bu nedenle yalnızca 3201 sayılı Kanun’da sayılan şartların sağlanması yeterli olmayıp ilgili sosyal güvenlik mevzuatında yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen koşulların da yerine getirilmesi gerekir. Nitekim, YGSBDİY’in 13. maddesinin 1. fıkrasının c bendinde de “5510 sayılı Kanunla mülga kanunların yürürlükteki hükümlerine veya sosyal güvenlik kanunlarına göre aylığa hak kazanılmış olması” şeklinde yer verilmiştir. Yargıtay, 3201 sayılı Kanun’un, aylık bağlanabilmesi amacıyla değerlendirilen yurtdışı sürelerini düzenlediğini “yurtdışında geçen hizmetlerinin borçlandırılarak, ülkemiz sosyal güvenlik mevzuatında malullük, yaşlılık ve ölüm hallerinde Türkiye’de geçmiş hizmet gibi değerlendirilmesini sağlamak amacıyla kabul edilen 3201 sayılı Yasa hükümleri...” kararı ile vurgulamaktadır²⁶.

Hak sahipleri de borçlanma yaparak kendilerine ölüm aylığı bağlanmasını sağlayabilmektedir²⁷.

D. Kuruma Yazılı Başvuruda Bulunulması

3201 sayılı Kanun’un 6/A maddesinin c bendi ve YGSBDİY’in 13. maddesinin 1. fıkrasının ç bendi uyarınca borçlanma için sigortalının Kurum’a yazılı başvuruda bulunması gerekir. YGSBDİY’in 13. maddesinin 2. fıkrasında aylık tahsisi talebinde bulunanların Kurum’a “3201 Sayılı Kanun’a Göre Aylık Talebinde Bulunanlara Mahsus Beyan ve Taahhüt Belgesi” ile yurt dışında

²⁵ Yargıtay 21. HD, 29.03.2018 tarih ve E. 2016/17864, K. 2018/2999.

²⁶ Yargıtay 10. HD, 28.01.2021 tarih ve E. 2020/3062, K. 2021/900.

²⁷ Yargıtay 10. HD, 07.03.2018 tarih ve E. 2016/2699, K. 2018/1765; Yargıtay 10. HD, 23.03.2021 tarih ve E. 2020/10261, K. 2021/3802.

ikamet edenlerden çalıştığı işyerinden ayrıldığını gösterir belgeyi vermeleri gerektiği düzenlenmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2021/2 sayılı Genelgesinin 2. bölümünün 3. paragrafı uyarınca *"Borçlanma işlemlerinde, adi posta veya kargo yolu ile veya Kuruma doğrudan yapılan yazılı başvurularda talep dilekçesinin Kurumun evrak kayıtlarına intikal ettiği tarih esas alınacaktır. Yurt içinden ya da yurt dışından gönderilen taahhütlü, iadeli taahhütlü ve acele posta servisi ile yurt içinden PTT Alo Post veya PTT Kargo ile yapılan yurt dışı borçlanma taleplerinde ise dilekçenin postaya verildiği tarih, Kuruma intikal tarihi olarak kabul edilecektir"*. Yargıtay borçlanma talep dilekçesinde eksik bilgi ve belgelerin bulunması halinde eksikliklerin tamamlanması için 3 aylık süre verileceğini, ancak talep dilekçesinde ıslak imzanın eksikliğinin "eksik bilgi ve belge" olarak değerlendirilemeyeceğini, imzanın bir resmi belgenin geçerliğinin şekil-sihhat şartı olduğunu, imzanın o belgenin kişiye ait olduğunu karinesi olduğunu, aksi halin ancak sahtelik iddiası ve ispatı durumunda mümkün bulunduğunu, imzasız belgenin aidiyetinin belirsiz olduğunu belirterek ıslak imzasız bir talep dilekçesi ile yapılan borçlanma başvurusunun geçersiz olduğuna karar vermektedir²⁸.

Yargıtay, yurtdışı hizmet borçlanması için yazılı talebin şart olduğunu belirttikten sonra tahsis talebinin bulunmaması halinde dava tarihinin dikkate alınması gerektiğine karar vermektedir²⁹.

III. Aylığın Hesaplanması

3201 sayılı Kanun'un 6/A maddesinde ve YGSBDİY'in 13. maddesinin 4. fıkrasında düzenlendiği üzere aylıklar 5510 sayılı Kanun ve 506 sayılı Kanun'un geçici 20. maddesi hükümlerine göre hesaplanır. 5510 sayılı Kanun'un 29. maddesinde *"4. maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile aynı fıkranın (c) bendine göre bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığı, aşağıdaki hükümlere göre belirlenecek ortalama aylık kazancı ile aylık bağlama oranının çarpımı sonucunda bulunan tutardır. Ortalama aylık kazanç, sigortalının her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının, itibarî hizmet süresi ile fiilî hizmet süresi zammı hariç toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır. Aylık bağlama oranı, sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için % 2 olarak uygulanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır. Ancak aylık bağlama oranı % 90'ı geçemez. 28 inci maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarına göre aylığa hak kazanan sigortalılar için hesap-*

²⁸ Yargıtay 10. HD, 28.10.2021 tarih ve E. 2021/865, K. 2021/13141; Yargıtay 10. HD, 12.05.2022 tarih ve E. 2021/12348, K. 2022/7079.

²⁹ Yargıtay 10. HD, 07.03.2017 tarih ve E. 2017/958, K. 2017/1902.

lanacak aylık bağlama oranı, prim ödeme gün sayısı 9000 günden az olanlar için çalışma gücü kayıp oranının 9000 gün prim ödeme gün sayısı ile çarpımı sonucu bulunan rakamın % 60'a bölünmesi suretiyle hesaplanan gün sayısına göre, % 50'yi geçmemek üzere üçüncü fıkra uyarınca tespit edilen orandır. Prim ödeme gün sayısı 9000 günden fazla olanlar için ise toplam prim ödeme gün sayısına göre aylık bağlama oranı belirlenir. Ancak, 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için bu fıkra da geçen 9000 prim gün sayısı 7200 gün, % 50 oranı da % 40 olarak uygulanır. Yukarıdaki şekilde hesaplanan aylığın başlangıç tarihinin yılın ilk altı aylık dönemine rastlaması halinde 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre Ocak ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranı kadar artırılarak, yılın ikinci altı aylık dönemine rastlaması halinde ise öncelikle Ocak ödeme dönemi, daha sonra Temmuz ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranları kadar artırılarak, sigortalının aylık başlangıç tarihindeki aylığı hesaplanır” düzenlenmiştir.

IV. Aylığın Başlangıcı

3201 sayılı Kanun'un 6/A maddesinde ve YGSBDİY'in 13. maddesinin 2. fıkrasında belirtildiği üzere tüm şartları sağlayan sigortalılara yazılı talepte buldukları tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır³⁰. Sigortalılar borçlanma başvurusu ile birlikte aylık tahsis talebinde de bulunabileceği gibi, borçlanma başvurusu yaptıktan sonraki bir tarihte de aylık tahsisi talep edebilecektir. Yargıtay'a göre, tahsis şartlarının tahsis talep tarihi esnasındaki duruma göre değerlendirilmesi gerekmektedir³¹.

V. Aylığın Kesilmesi ve Yeniden Bağlanması

A. Aylığın Kesilmesi Nedenleri

3201 sayılı Kanun'un 6. maddesinin aylıkların kesilmesini düzenleyen “B” bendinde, “Bu Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında çalışmaya başlayanların çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ay başından itibaren aylıkları kesilir. Bunlardan yeniden kesin dönüş yapanların, bu hizmetlerini 4 üncü madde hükümleri gereğince borçlanmaları şartıyla aylıkları bu süreler de dikkate alınarak yeniden hesaplanır. Bu borçlanmayı yapmayanların eski aylıkları yurda kesin dönüş tarihini takip eden ay başından itibaren müracaatları üzerine tekrar ödenmeye başlanır” şeklinde düzenleme bulunmaktadır.

Anılan madde ilk kez, 08.05.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5754 sayılı Kanun ile değişikliğe uğramış olup, 5754 sayılı Kanun'un 79. maddesi ile “A” bendinin 2. paragrafı ve “B” bendi;

“(Değişik paragraf:17.04.2008-5754 S.K./79.mad) Yukarıdaki şartları yerine getirenlerden tahsise hak kazananların aylıkları, yazılı istek tarihini takip eden

³⁰ Yargıtay 21. HD, 22.11.2018 tarih ve E. 2018/3324, K. 2018/8564.

³¹ Yargıtay 10. HD, 05.10.2015 tarih ve E. 2015/14480, K. 2015/15757.

ay başından itibaren başlatılmak üzere 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 506 sayılı Kanununun geçici 20 nci maddesi hükümlerine göre bağlanır.

B) Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alanlar ile Türkiye’de sigortalı çalışmaya başlayanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilir. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal güvenlik destek primi hakkındaki hükümleri, bu Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlar için uygulanmaz. Yurt içinde veya yurt dışında çalışması sona erenlerin veya ikamete dayalı bir ödenek alanlardan ödenekleri sona erenlerin, aylıklarının tekrar ödenmesi için yazılı talepte bulunmaları halinde, talep tarihini izleyen ay başından itibaren aylıkları tekrar ödenmeye başlanır” şeklinde değiştirilmiş, bunun yanında anılan Kanun’un 79. maddesi ile de geçiş hükmü getirilmiştir.

5754 sayılı Kanun’un 79. maddesi ile 3201 sayılı Kanuna eklenen ve yine 08.05.2008 tarihinde yürürlüğe giren Geçici 7. maddesi uyarınca;

“Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce hizmet borçlanması talebinde bulunanlardan; borç tahakkuku yapılmış olanların, borç tahakkuku ile ilgili işlemleri devam edenlerin, tahakkuk ettirilen borçlarını ödeyenlerin ve borçlandıkları yurtdışı hizmetleri dikkate alınarak aylık bağlanmış olanların kazanılmış hakları saklıdır.”

3201 sayılı Kanun’un davanın yasal dayanağını teşkil eden 6. maddesinin (B) bendi son kez 19.06.2010 tarih ve 27616 sayılı Resmi Gazete’de yayınlandığı tarihte yürürlüğe giren 5997 sayılı Kanun ile değişikliğe uğramıştır.

5997 sayılı Kanun’un 15. maddesi ile yapılan ve halen yürürlükte bulunan değişiklik ile, “B” bendinin ilk paragrafında;

“Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilir. Türkiye’de sigortalı olarak çalışmaya başlayanlar hakkında 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışılmasına ilişkin hükümleri uygulanır. Yurt içinde veya yurt dışında çalışması sona erenlerin veya ikamete dayalı bir ödenek alanlardan ödenekleri sona erenlerin, aylıklarının tekrar ödenmesi için yazılı talepte bulunmaları halinde, talep tarihini izleyen ay başından itibaren aylıkları tekrar ödenmeye başlanır” düzenlemesine yer verilmiştir.

Son hali ile, 3201 sayılı Kanun’un 6/B maddesinin 1. fıkrası uyarınca sigortaya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra yeniden yurt dışında o ülke mevzuatına tabi olarak çalışmaya başlaması, ikamete dayalı bir sosyal sigorta veya sos-

yal yardım ödeneği alması hâllerinde çalışma ya da ödenek alma tarihinden itibaren aylık kesilir. Aynı fıkra gereği aylık bağlandıktan sonra Türkiye’de çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanun uyarınca sosyal güvenlik destek primi hükümlerine tabidir.

3201 sayılı Kanun’un ilk şeklinde, “5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal güvenlik destek primi hakkındaki hükümleri, bu Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlar için uygulanmaz” düzenlemesine yer verilmiştir. Ancak Kanun’a 19.06.2010 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 5997 sayılı Yasanın 15. maddesi ile yapılan değişiklikle, 3201 sayılı Yasadan yararlanmak suretiyle aylık bağlananların, Türkiye’de sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışabileceği belirtilmiştir. Yargıtay bu hususta verdiği kararlarında, yürürlük tarihi ve her yasanın kendi yürürlük döneminde uygulanması gerektiğini vurgulayarak değişikliğin henüz yürürlüğe girmediği dönemde, sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışan, Kurum’un, sigortalının yaşlılık aylığı alarak çalıştığını bildiği ve sosyal güvenlik destek primi ödendiği halde, Yasal düzenlemeye dayanarak yaşlılık aylığının iptal edilmesinin, ödenen aylıkların borç çıkarılmasının, devamında davacının sosyal destek primi ödeyerek çalışmasını sürdürdüğü döneme yönelik ödenen aylıkların tahsilinin talep edilmesinin Medeni Kanununun 2. maddesinde belirtilen iyiniyet ve hakkaniyete aykırı olduğuna karar vermiştir³².

Yine Yargıtay, 3201 sayılı Kanun’un 6. maddesinin B bendindeki değişiklikleri vurgulayarak son değişikliğin, 19.06.2010 tarihinde yapıldığını, bu değişiklik ile Türkiye’de çalışmaya başlayanların sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabileceğini, ancak bu tarihten önce 3201 sayılı kanunun 6. maddesinin B bendindeki düzenlemeye göre Türkiye’de sigortalı çalışmaya başlayanların aylıklarının, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesileceğini belirtmiştir. Bu nedenle, değişiklik yapan yasaların yürürlük tarihleri olan 05/08/2008 tarihinden 19/06/2010 tarihine kadar Türkiye’de sigortalı çalışanların aylıklarının kesilmesi zorunludur³³.

Yargıtay, 3201 sayılı Kanun’un 6/B maddesinde yurt dışında çalışmaya ilişkin statü bakımından kısıtlayıcı bir ifade yer almadığından yurt dışında 4/1-(b) bendi kapsamındaki çalışmalarda da aylığın kesilmesi gerektiğine karar vermiştir³⁴.

YGSBDİY’in 15. maddesinin 5. fıkrası da 3201 sayılı Kanun’un 6/B bendinde yapılan değişiklikle uyumlu olarak, 6/11/2020 tarihli 31296 sayılı Resmi

³² Yargıtay 10. HD, 29.03.2012 tarih ve E. 2011/896, K. 2012/6225; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 30.04.2014 tarih ve E. 2013/21-1230, K. 2014/552.

³³ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15/06/2012 tarih ve E. 2012/21-196, K. 2012/396; Yargıtay 21. HD, 28.05.2015 tarih ve E. 2015/4824, K. 2015/12095

³⁴ Yargıtay 21. HD, 06.06.2011 tarih ve E. 2011/12773, K. 2011/5235.

Gazete’de yayınlanan değişiklik ile “*Kanundan yararlanmak suretiyle malullük, yaşlılık veya emekli aylığı almakta iken yurt içinde çalışmaya başlayanlar hakkında 5510 sayılı Kanunun sosyal güvenlik destek primine ilişkin hükümleri uygulanır*” şeklini almıştır.

Sonuç olarak; 3201 sayılı Kanun’un ilk hâli ile 5997 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğe kadar olan 22.05.1985 – 19.06.2010 tarihleri arasında yurt içinde ve yurt dışında çalışmalarda aylık kesilecek ve sosyal güvenlik destek primi hükümleri uygulanmayacak; 5997 sayılı Kanun ile getirilen değişikliğin yürürlük tarihi olan 19.06.2010 tarihi ve sonrası için yurt dışında o ülke mevzuatına tabi çalışma olması durumunda aylık kesilecek, yurt içinde çalışma olması durumunda sosyal güvenlik destek primi hükümleri uygulanacaktır. Yargıtay da anılan bu Yasa hükmünün geçmişe de yürütüleceğine ilişkin bir geçiş hükmü getirilmediğinden, 05/08/2008 tarihinden 19/06/2010 tarihine kadar Türkiye’de sigortalı çalışanların aylıklarının kesilmesi zorunlu olduğuna, Yasada açık düzenleme bulunan hallerde yorum kurallarına gidilmesi ve geçmişe yönelik uygulanması mümkün olmadığına karar vermiştir³⁵.

B. Aylığın Yeniden Bağlanması

3201 sayılı Kanun’un 6/B maddesinin 2. fıkrasında, yurt içinde ya da yurt dışında çalışmanın veya ikamete dayalı ödenek almanın sona ermesi ile Sosyal Güvenlik Kurumu’na yazılı talepte bulunulduğunda, talep tarihini izleyen ay başından itibaren kesilmiş olan aylığın yeniden ödenmeye başlanacağı düzenlenmiştir. YGSBDİY’in 15. maddesinin 2. fıkrasında da kanun maddesi ile aynı düzenlemeye yer verilmiştir.

YGSBDİY’in 15. maddesinin 3. fıkrasının a bendi gereği yurt içi çalışmalar dikkate alınarak yapılan hesaplama göre aylık yeniden bağlanacaktır. Ancak YGSBDİY’in 15. maddesinin 3. fıkrasının b bendi uygulanarak yurt dışı çalışmalarının değerlendirilmesi sureti ile yeniden aylık hesabı yapılması için, 15. maddenin 4. fıkrası gereği bu yeni süreler için yurt dışı hizmet borçlanması yapılması gerekecektir.

3201 sayılı Kanunun 6. maddesinin B bendi ile tekrar yurtdışına gitmek değil, yabancı ülke mevzuatına tabi olarak çalışmak ve ikamete dayalı sosyal sigorta veya sosyal yardım ödeneği almak, aylığın kesme nedeni olduğu belirtilmiştir. YGSBDİY’in 14. maddesine göre, “*Borçlandıkları süreler dikkate alınarak malullük, yaşlılık ve emekli aylığı bağlananların aylık alma şartlarının devam edip etmediği hususu, Kurumca, gerekli görülen zaman ve hallerde araştırılabilir. (2) Birinci fıkrada belirtilenlerden altı aydan daha uzun süre yurtdışında bulunmuş olanlar, yurtdışında çalışıp çalışmadıklarını ve ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alıp almadıklarını gösterir belgeleri, örneği Kurumca hazırlanan 3201 sayılı Kanuna Göre Aylık Alanlara Mahsus Yok-*

³⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15/06/2012 tarih ve E. 2012/21 – 196, K. 2012/396; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 30.04.2014 tarih ve E. 2013/21-1230, K. 2014/552.

lama Belgesi ile birlikte söz konusu altı aylık sürenin dolduğu tarihten sonra üç ay içinde Kuruma vermek zorundadırlar". Bu düzenlemeyi dikkate alan Yargıtay, 3201 sayılı Kanuna göre yaşlılık aylığı bağlanıp altı aydan daha uzun süre yurtdışında bulunmuş olanların, yurtdışında çalışıp çalışmadıklarını ve ikamete dayalı bir sosyal sigorta veya sosyal yardım ödeneği alıp almadıklarını "yoklama belgesi" vererek aylıklarının almaya devam edebileceklerine, zira YGSBDİY'in 14. maddesinde de yurtdışında uzun süre kalmanın, tek başına bir aylık kesme nedeni teşkil etmediğinin düzenlendiğine vurgu yapmaktadır³⁶. Yargıtay'a göre, yurtdışında geçen çalışmalar sonucu o ülkenin sosyal güvenlik sisteminden hak kazanılan yaşlılık ya da malullük aylığının bir sonucu olan ve ikamete dayalı bulunmayan sosyal sigorta veya sosyal yardım niteliğindeki edimlerden yararlanmak, yurtdışından kazanılmış olan sosyal güvenlik hakkının en doğal sonucu olup, bu haktan feragat anlamı çıkacak şekilde bir "kesin dönüş" tanımı yapılması, sosyal güvenlik hakkında feragat edilemeyeceği olgusunun göz ardı edilmesi sonucunu da doğuracaktır³⁷.

³⁶ Yargıtay 10. HD, 28.01.2021 tarih ve E. 2020/3062, K. 2021/900.

³⁷ Yargıtay 10. HD, 13.12.2018 tarih ve E. 2018/3665, K. 2018/10636.